

Lietuvos
socialinių
mokslų
centras

Lietuvos gyventojų teritorinio pasiskirstymo ypatumai: kiek gyventojų liko Lietuvos kaimo teritorijose?

Sociologijos institutas
Regionų ir miestų tyrimų skyrius

LIETUVOS GEOGRAFŲ DRAUGIJA

Chemijos ir
geomokslų
fakultetas

Dr. Viktorija Baranauskienė

baranauskiene.viktorija@gmail.com

Dr. Donatas Burneika

donatas.geo@gmail.com

2021-09-10

Kas bus pristatoma?

Pranešimo struktūra:

- I. Miesto ir kaimo samprata
- II. Teritorijų urbanizacijos lygio nustatymas
- III. Lietuvos gyventojų teritorinio pasiskirstymo ypatumai 2001-2018 m.

Pranešimas skirtas pristatyti dviejų pagrindinių duomenų šaltinių (VĮ Registrų centro ir Lietuvos statistikos departamento), kaupiančių duomenis apie šalies nuolatinius gyventojus.

I. Miesto ir kaimo samprata

„Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietovės skirstomos į miesto ir kaimo gyvenamąsias vietas. Miesto gyvenamosioms vietovėms priskiriami miestai, kaimo gyvenamosioms vietovėms priskiriami miesteliai, kaimai ir viensėdžiai“.

Gyvenamųjų vietovių apibrėžimai:

Miestais vadinamos

„kompaktiškai užstatytos gyvenamosios vietovės, turinčios daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų, kurių daugiau kaip 2/3 dirbančiųjų dirba pramonėje, verslo bei gamybinės ir socialinės infrastruktūros srityse“,

taip pat ir

„mažiau kaip 3 tūkst. gyventojų turintys Lietuvos Respublikos miestai, rajonų miestai bei miesto tipo gyvenvietės, turėję miesto statusą, kaip gyvenamosios vietovės yra laikomi miestais ir įsigaliojus Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymui“.

Kaimais vadinamos

„kitos gyvenvietės, neturinčios miesto ir miestelio statuso“.

II. Teritorijų urbanizacijos lygio nustatymas

Urbanizacijos lygio nustatymo metodika:

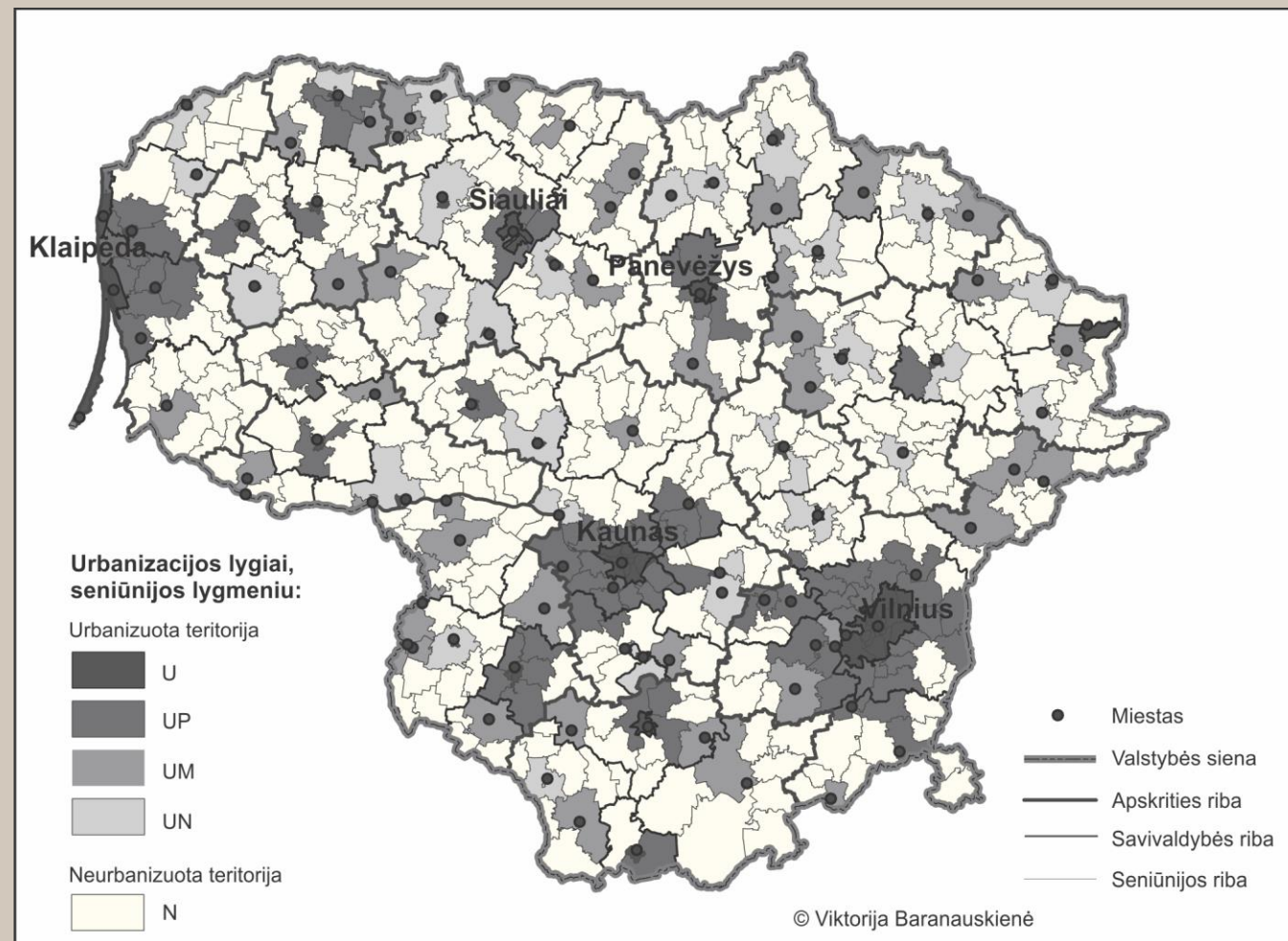
1. teritorijoje vyraujantis gyvenvietės tipas (*miestas ar kaimas*);
2. gyventojų skaičiaus kaita analizuojamu 2001–2018 m. laikotarpiu;
3. teritorijos administracinio centro lokalizacija (*miesto ar kaimo tipo gyvenvietėje*).

2018 m. Lietuvoje buvo 312 kaimiškų periferinių seniūnijų, kurios užėmė 64 proc. šalies ploto, jose gyveno 17 % šalies gyventojų (2001m. sausio 1 d. kaime gyveno 20 %).

Pagal Lietuvos statistikos departamentą kaime gyveno apie 33 % šalies gyventojų.

	2001 m. sausio 1 d.	2018 m. sausio 1 d.
VĮ Registrų centras	3 071 103	3 010 564
Lietuvos statistikos departamentas	3 486 998	2 808 901

Lietuvos gyventojų skaičius

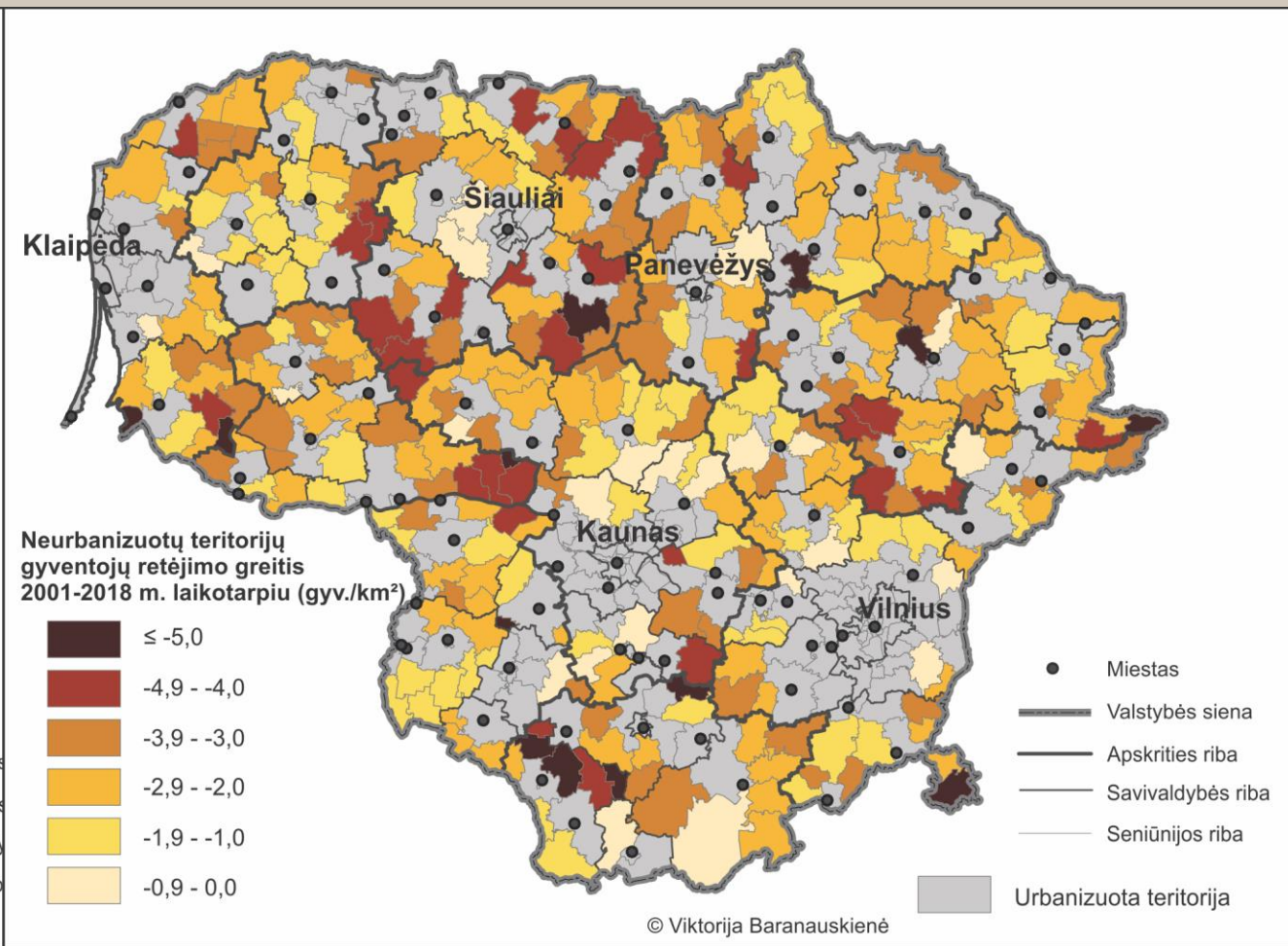
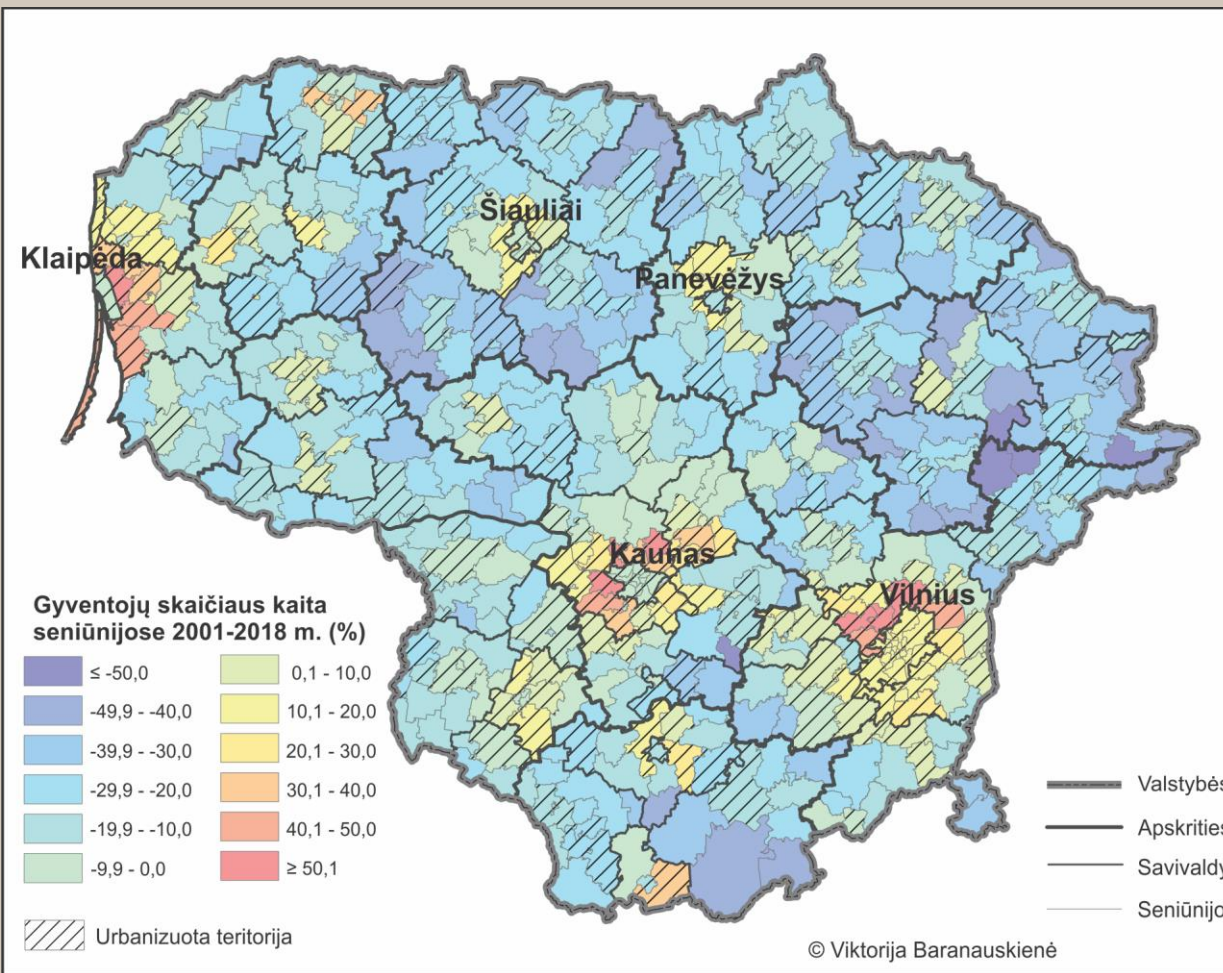

Lietuvos seniūnijų urbanizacijos lygio tipologija

U – vyraujanti urbanizuota teritorija; UP – priemiestinė urbanizuota teritorija; UM – mišri urbanizuota teritorija; UN – mažai urbanizuota teritorija; N – neurbanizuota teritorija

(šaltinis: skaičiavimai pagal 2001 m. ir 2018 m. VĮ Registrų centro duomenis; Barauskienė, 2019, 2021)

III. Lietuvos gyventojų teritorinio pasiskirstymo ypatumai 2001-2018 m. Lietuvos gyventojų skaičiaus kaita ir neurbanizuotų teritorijų retėjimo greitis 2001-2018 m.

VĮ Registrų centro duomenimis per 2001-2018 m. urbanizuotose teritorijose gyventojų skaičius padidėjo **1,8 %**, neurbanizuotose – sumažėjo **17,6 %**.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis mieste gyventojų skaičius sumažėjo **19,3 %**, kaime – **19,8 %**.

Lietuvos gyventojų amžiaus struktūros kaita 2001-2018 m. (I)

Dalis nuo visų gyventojų

Bendrojo sk. pokytis

Iki 15 m.

2001 m. – 12,1 %

↑ **16,9 %**

2018 m. – 14,5 %

15-65 m.

2001 m. – 71,9 %

↓ **-9,5 %**

2018 m. – 66,4 %

Virš 65 m.

2001 m. – 16,0 %

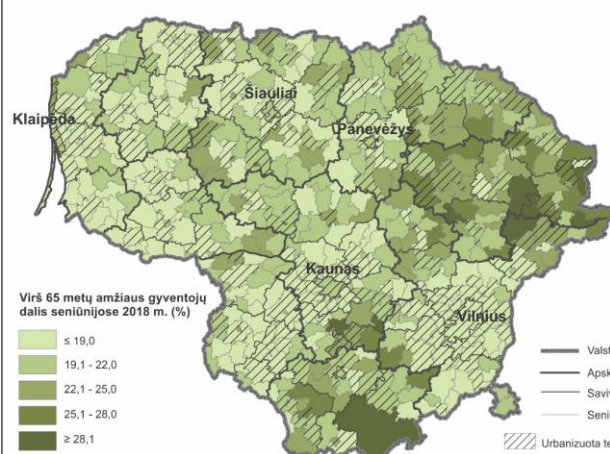
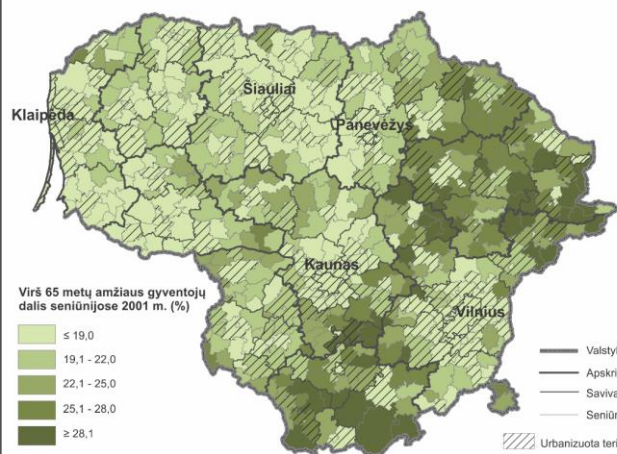
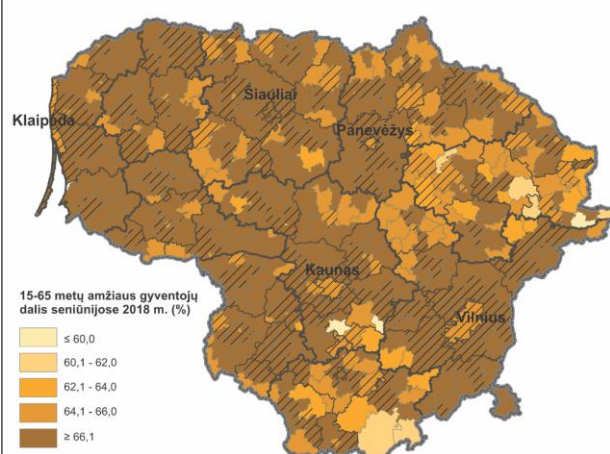
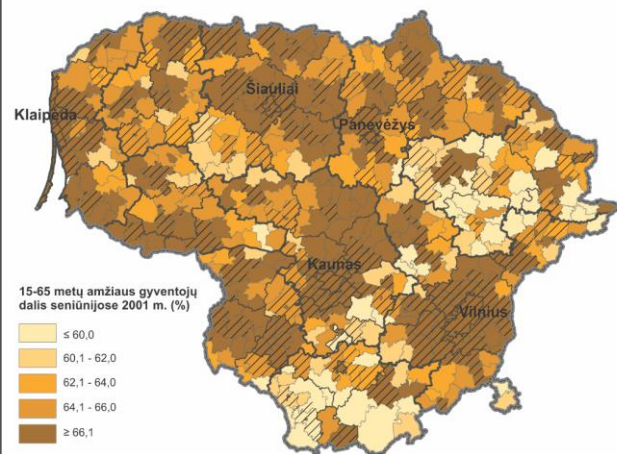
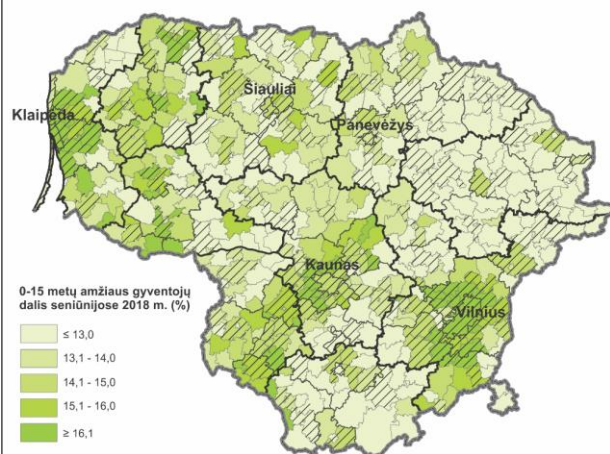
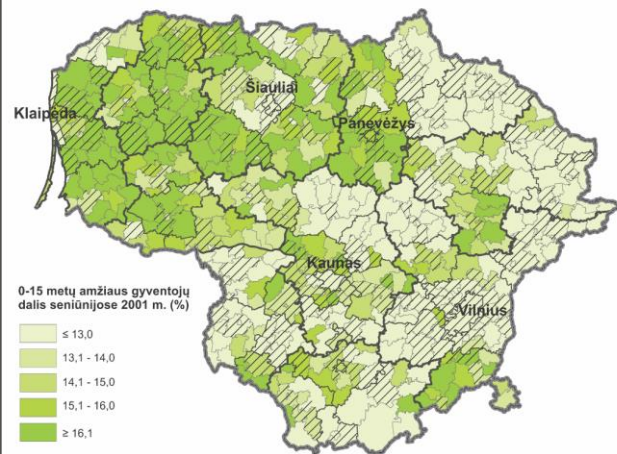
↑ **17,4 %**

2018 m. – 19,1 %

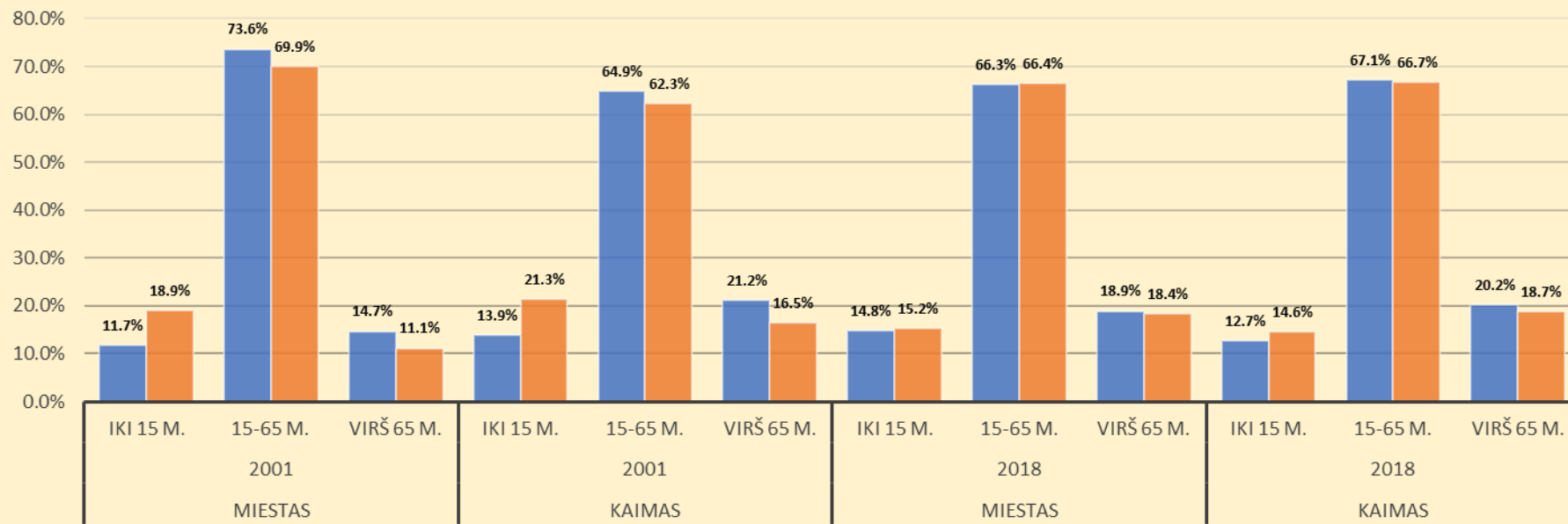
	2001	2018	2001	2018	2001	2018
	Iki 15 m.		15-65 m.		Virš 65 m.	
Miestas	11,7 %	14,8 %	73,6 %	66,3%	14,7 %	18,9 %
Kaimas	13,9 %	12,7 %	64,9 %	67,1 %	21,2 %	20,2 %

Pagal VĮ Registrų centrą

Šaltinis: Baranauskienė, 2021.

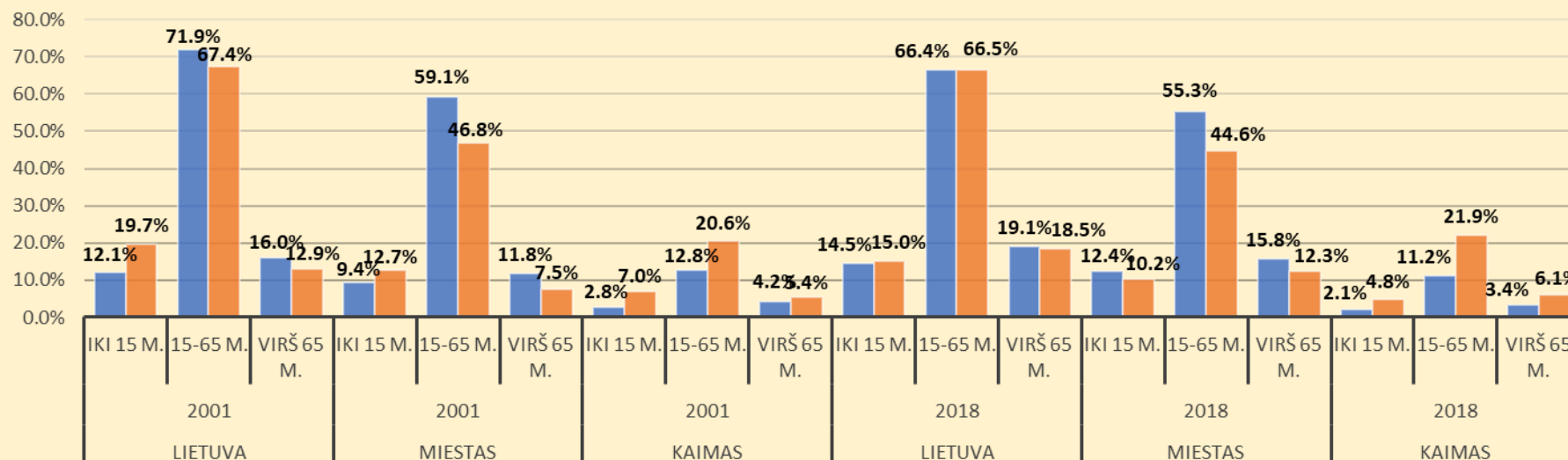
Gyventojų amžiaus struktūra 2001 m. ir 2018 m.

Lietuvos gyventojų amžiaus struktūros kaita 2001-2018 m. (II)

(pagal VĮ Registrų centro ir Lietuvos statistikos departamento duomenis)

Gyventojų amžiaus struktūros dalis nuo šalies bendrojo gyventojų skaičiaus 2001 m. ir 2018 m.

■ VĮ Registrų centras ■ Statistikos departamentas

Pagal VĮ Registrų centrą;
Lietuvos statistikos departamentą

Lietuvos gyventojų gimstamumas, mirtingumas ir natūrali kaita 2001 m. ir 2018 m.

2001 m.

Gimstamumas 10,0 ‰

Mirtingumas 12,6 ‰

2018 m.

Gimstamumas 9,3 ‰

Mirtingumas 12,8 ‰

Bendrasis natūralusis gyventojų kaitos rodiklis:

2001 m. – -2,6 ‰

2018 m. – -3,5 ‰

Natūralusis gyventojų prieaugis:

urbanizuotose teritorijose

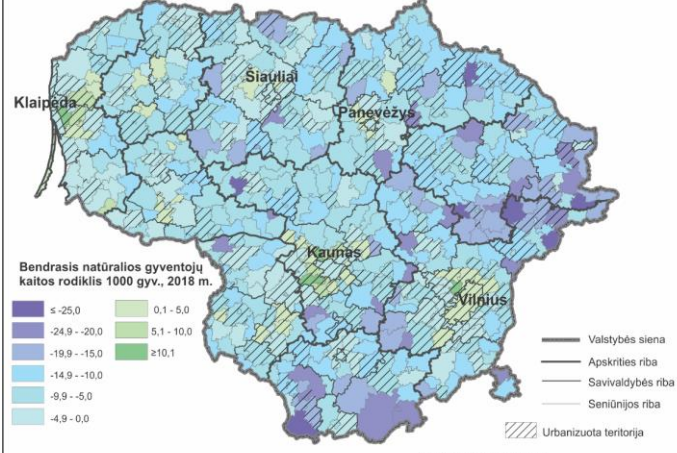
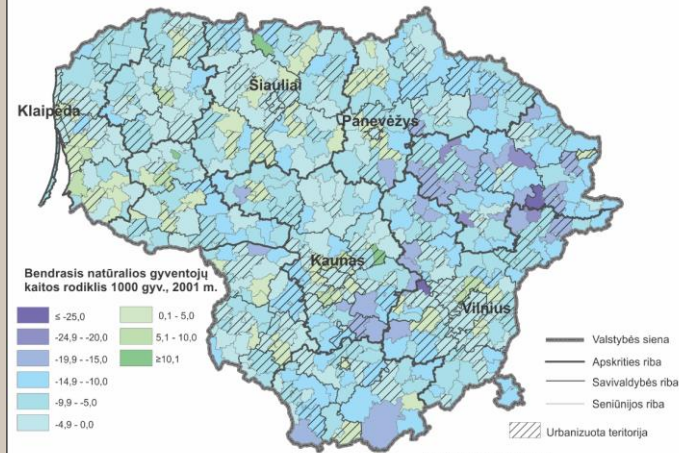
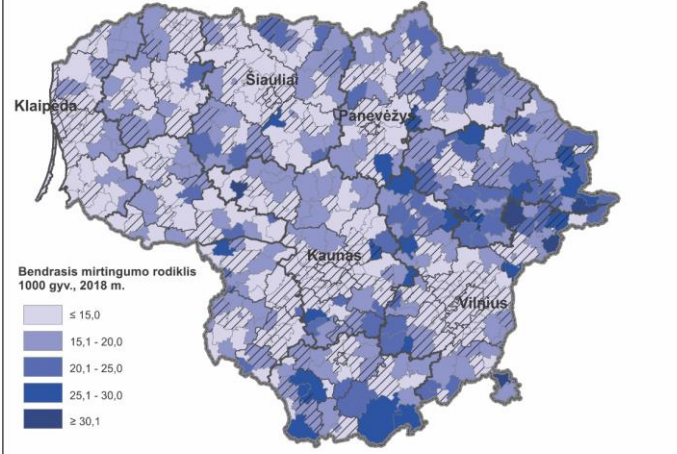
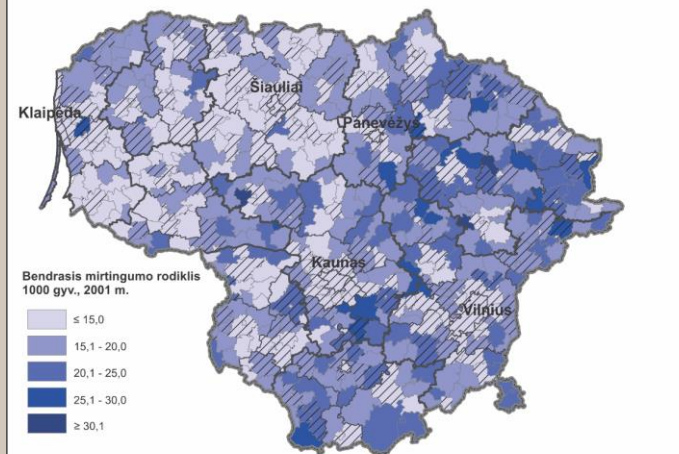
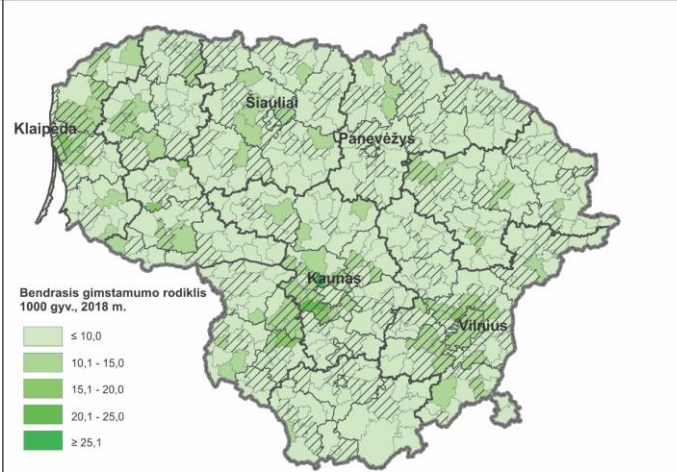
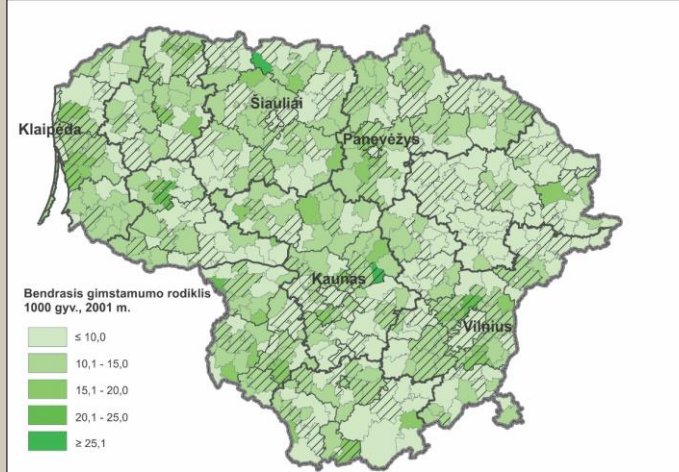
2001 m. – -1,5 ‰

2018 m. – -2,3 ‰

neurbanizuotose teritorijose

2001 m. – -7,0 ‰

2018 m. – -9,8 ‰

Lietuvos gyventojų migracijos teritoriniai ypatumai 2001 m. ir 2018 m.

2001 m.
atvykusių dalis – 1,1 %
išvykusių dalis – 1,6 %

2018 m.
atvykusių dalis – 4,7 %
išvykusių dalis – 4,2 %

Urbanizuotose teritorijose

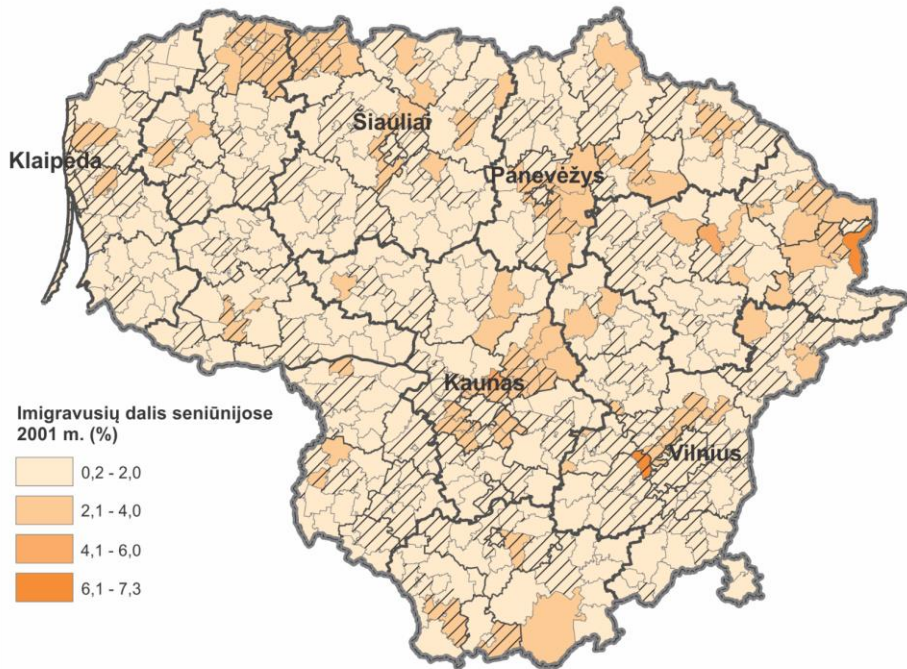
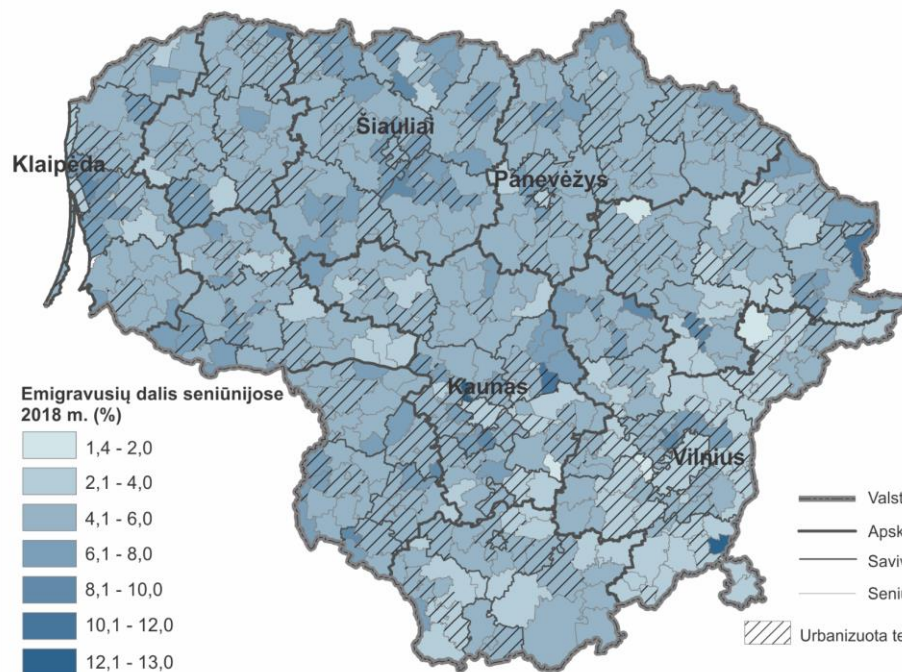
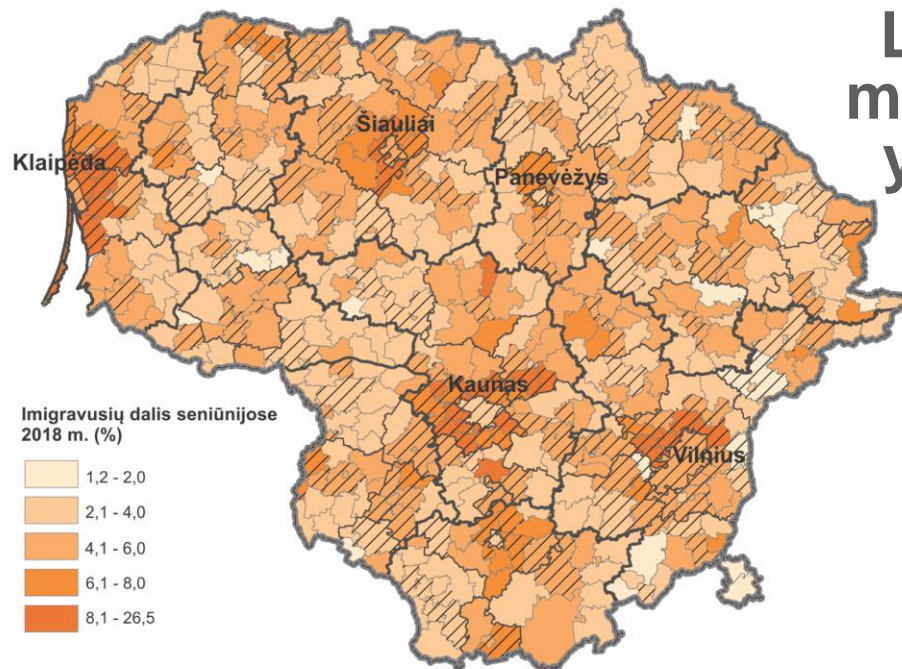
2001 m.
Atvykusių – 75,8 %
Išvykusių – 82,2 %
2018 m.
Atvykusių – 86,1 %
Išvykusių – 80,6 %

Neurbanizuotose teritorijose

2001 m.
Atvykusių – 24,2 %
Išvykusių – 17,8 %
2018 m.
Atvykusių – 13,9 %
Išvykusių – 19,4 %

Pagal VĮ Registrų centrą

Šaltinis: Baranauskienė, 2021.

© Viktorija Baranauskienė

© Viktorija Baranauskienė

Norint vykdyti sėkmingą regioninę politiką, įstaigos, kaupiančios statistines duomenų bazes apie gyventojų skaičių bei rodiklius, turėtų naudoti vienodą duomenų inventorizavimo metodiką ir nuolat atnaujinti duomenis. Kadangi efektyvios regioninės politikos, neturint objektyvios informacijos apie vykstančius procesus, vykdyti neįmanoma, o vykstantys procesai teritoriškai labai skirtingi, oficialios statistikos duomenų bazėse būtina rinkti statistiką bent trimis: miesto – priemiesčių – kaimo pjūviais.

Lietuvos
socialinių
mokslų
centras

Lietuvos gyventojų teritorinio pasiskirstymo ypatumai: kiek gyventojų liko Lietuvos kaimo teritorijose?

Sociologijos institutas
Regionų ir miestų tyrimų skyrius

LIETUVOS GEOGRAFŲ DRAUGIJA

Chemijos ir
geomokslų
fakultetas

Dr. Viktorija Baranauskienė

baranauskiene.viktorija@gmail.com

Dr. Donatas Burneika

donatas.geo@gmail.com

2021-09-10

